

รายงานการวิจัย

พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคในช่องปากของเด็กนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์
อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

FOOD-CONSUMING BEHAVIOR EFFECTING DENTAL CARIES AMONG
PRATHOMSUKSA SIX STUDENTS OF PRABOROMRACHANUSON
KINDERGARTEN SCHOOL, DON CHEDI, SUPHAN BURI

สายฝน ยอดปรางค์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ประชากรที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 132 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติทวินาม (Bivariate Statistics) ผลการวิจัยความสัมพันธ์ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนพบว่า ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุ ส่วนการศึกษาความสัมพันธ์ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่มีผลต่อการเกิดโรคปริทันต์ของนักเรียน พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิด

โรคปริทันต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ส่วนการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเกิดโรคปริทันต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ในขณะที่เจตคติไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคปริทันต์

คำสำคัญ : พฤติกรรมการบริโภคอาหาร, โรคในช่องปาก

Abstract

The purpose of this descriptive study was to investigate the dietary habits that affected the incidence of caries in prathomsuksa 6 primary school students of Anuban Phraboromrachanusorn Donchedi School, Suphan Buri. The population were all 132 students. The instrument used for data collection was a questionnaire that was developed by the researcher.

¹ บัณฑิตวิทยาลัย หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ วิทยาลัยนครราชสีมา

The results showed that : knowledge, attitudes and practices, could affect the incidence of caries in prothomsuksa 6 primary school students. The practices had no correlation with the incidence of dental caries. Knowledge, attitudes and practices affected the incidence of periodontal disease of the prothomsuksa 6 students. Knowledge had positive relationship with periodontal disease with statistical significance level ($p < 0.05$). The practice had relationship with periodontal disease with statistical significance level ($p < 0.05$). While attitude had no relationship with periodontal disease.

Keyword : Food-Consuming Behavior, Dental Caries.

บทนำ

จากการสำรวจทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2549-2550 (สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2551) สถานการณ์การเกิดโรคในช่องปากของประชาชนชาวไทย มีการดำเนินมาอย่างต่อเนื่องใน 2 โรค คือ โรคฟันผุ และโรคปริทันต์ ซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญส่งผลกระทบต่อสุขภาพในช่องปากของประชาชน ปัญหาโรคฟันผุเป็นปัญหาหนึ่งในช่องปาก ซึ่งพบได้ในทุกกลุ่มอายุของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 11-12 ปี มีความชุกในการเกิดโรคฟันผุ

ร้อยละ 56.87 ค่าเฉลี่ยผุ ถอน จุด (DMFT) เท่ากับ 1.55 ซึ่ง/คน อัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุได้ง่าย เนื่องมาจากการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง เช่น การละลายทำความสะอาดช่องปาก การดื่มนมที่มีรสหวาน การกินขนมขบเคี้ยว การมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อทันตสุขภาพของกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 11-12 ปี เพราะฟันเปรียบเสมือนประตูแห่งสุขภาพ ที่มีผลทำให้ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีสุขภาพจิตดี เนื่องจากฟันทำหน้าที่ในการบดเคี้ยวอาหารเพื่อที่ร่างกายสามารถนำอาหารที่รับประทานไปเลี้ยงส่วนต่างๆ ของร่างกาย เพื่อช่วยในการเจริญเติบโตและพัฒนาสมอง ถ้าบุคคลใดมีปัญหาในเรื่องของสุขภาพช่องปาก เช่น ไม่มีฟันบดเคี้ยวอาหารหรือมีฟันแต่ไม่สามารถใช้เคี้ยวอาหารได้ ร่างกายก็ไม่สามารถรับสารอาหารได้เต็มที่ ทำให้เกิดโรคขาดสารอาหาร ภาวะอาหารต้องทำงานหนักเนื่องจากไม่สามารถย่อยอาหารที่รับประทานได้ นอกจากนี้การปวดฟันและการปวดเหงือก ยังสร้างความเจ็บปวดทุกข์ทรมานทำให้เกิดผลเสียด้านจิตใจ และยังคงต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพช่องปากสาเหตุที่ทำให้สูญเสียสุขภาพฟันเร็วกว่ากำหนด คือ การขาดการดูแลสุขภาพอนามัยในช่องปากและการมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การรับประทานอาหารที่มีลักษณะเหนียวติดฟัน เครื่องดื่มที่มีรสหวาน เช่น น้ำหวาน น้ำอัดลม อาหารฟาสต์ฟู้ด

ที่ต้องเร่งรีบให้ทันเวลาในสภาพสังคมปัจจุบัน และยังขาดการไปพบทันตบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่า เด็กนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือกลุ่มอายุ ระหว่าง 11-12 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่มีการขึ้นของฟันแท้ครบทุกซี่ หากไม่มีการส่งเสริมหรือป้องกัน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลช่องปากที่เหมาะสมในทางที่ถูกต้องจะทำให้เกิดปัญหา ด้านทันตสุขภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงพฤติกรรม การบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดฟันผุของ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ของ เด็กใน โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย จะเป็นแนวทางในการแก้ไข พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิด โรคในช่องปากและการพัฒนารูปแบบการ ดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็ก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กอายุ ระหว่าง 11-12 ปี เพื่อส่งผลให้มีสุขภาพช่อง ปากที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้เรื่องพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติของพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติของพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคปริทันต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคในช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 132 คน

ผลการวิจัย

ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภค

อาหารที่มีผลต่อการเกิดโรคในช่องปากของ
เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
อนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.6 ผู้ปกครอง ส่วนมากประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 26.5 ครอบครัวส่วนมากมีรายได้ระหว่าง 3,000 – 5,999 บาท ร้อยละ 24.2 รายได้ของนักเรียน (ค่าอาหาร/วัน) ส่วนมากมีรายได้ 20 – 29 บาท ร้อยละ 48.5

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านความรู้

พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ที่ถูกต้องสูงสุด 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ3 สาเหตุของโรคฟันผุคือแมงกินฟัน ร้อยละ 100.00 ข้อ7 การบ้วนปากสามารถทำความสะอาดช่องปากแทนการแปรงฟันได้ ร้อยละ 100.00 ข้อ15 การเคี้ยวอาหารข้างเดียวทำให้ฟันข้างที่ไม่เคี้ยวไม่ผุ ร้อยละ 100.00 และข้อ17 ฟันเขี้ยวมีหน้าที่บดเคี้ยวอาหารให้ละเอียด ร้อยละ 100.00 มีความรู้น้อยในข้อ18 เรื่องผลไม้ที่มีเส้นใยและมีน้ำมากช่วยทำความสะอาดฟันตอบได้ถูกต้อง ร้อยละ 22.7

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านเจตคติ

ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงในข้อ2 เรื่องการแปรงฟันหลังรับประทานอาหารทุกวันสามารถป้องกันฟันผุได้ ร้อยละ 89.4 รองลงมา คือ ข้อ8 ขนมหวานทุกชนิด เช่น ลูกอม ลูกกวาด ช็อกโกแลต เป็นสาเหตุทำให้ฟันผุ ร้อยละ 80.3 ส่วนข้อที่มีเจตคติอยู่ในระดับต่ำ ข้อ5 เรื่องการแปรงฟันแรงๆ จะทำ

ให้คราบจุลินทรีย์หลุดออกได้ดี ร้อยละ 6.1 รองลงมาในข้อ15 การบ้วนปากเพียงอย่างเดียวโดยไม่แปรงฟัน สามารถป้องกันโรคฟันผุได้ ร้อยละ 9.8

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านการปฏิบัติ

การปฏิบัติตนที่นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตนในระดับสูง คือ ข้อ15 การแปรงฟันโดยใช้ยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์ ร้อยละ 71.2 รองลงมาในข้อ14 การแปรงฟันหลังอาหารอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง คือ ตอนเช้าและก่อนเข้านอน ร้อยละ 62.9 ส่วนการปฏิบัติของนักเรียนที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ข้อ5 การใช้ไหมขัดฟันหลังรับประทานอาหารทุกครั้ง ร้อยละ 9.1

ส่วนที่ 5 ด้านความสัมพันธ์

การเกิดโรคฟันผุและโรคปริทันต์ การศึกษาความสัมพันธ์ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุ

การศึกษาความสัมพันธ์ด้าน ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ที่มีผลต่อการเกิดโรคปริทันต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิดโรคปริทันต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ส่วนการปฏิบัติมีความสัมพันธ์ทางลบกับ

การเกิดโรคปริทันต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ในขณะที่เจตคติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคปริทันต์

สรุปและอภิปรายผล

ด้านความรู้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.8 มีความรู้ระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติ ยิ้มสงวน (2548) ที่ศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคในช่องปากของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่สถานีอนามัยตำบลหนองพันซ์จันท์กิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ด้านเจตคติส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.5 มีเจตคติในระดับสูงซึ่งไม่สอดคล้องกับ ปริณดา มงคลพันธ์ (2549) ที่ศึกษาพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนนิมพิล แขวงนิมพิล เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร และการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 78.0 และสอดคล้องกับ สุรีย์ แก้วเกิด (2548) ที่ศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอสายไก่อ จังหวัดอ่างทอง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านความรู้ เน้นให้เด็กนักเรียนรับประทานผลไม้ที่มีเส้นใยและมีน้ำมาก ช่วยทำความสะอาดฟัน รวมถึงอธิบายว่าสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคฟันผุ คือการกินอาหารไม่เป็นเวลา

2. ด้านเจตคติ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ผิดเกี่ยวกับการแปรงฟันแรงๆ จะทำให้คราบจุลินทรีย์หลุดออกได้ดีซึ่งเป็นเจตคติที่ผิด ให้เน้นเรื่องแปรงฟันแบบขยับปิด และการบ้วนปากอย่างเดียวไม่ได้ทำให้คราบจุลินทรีย์หลุดออกได้ ต้องเน้นเรื่องการแปรงฟัน

3. ด้านการปฏิบัติ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ ใช้ไหมขัดฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกครั้งน้อยมาก ให้เน้นเรื่องการใช้ไหมขัดฟัน

4. การตรวจช่องปาก เด็กนักเรียนส่วนใหญ่มีฟันผุ แนะนำอุดฟัน ส่วนเหงือกอักเสบ แนะนำเรื่องการแปรงฟัน ในเด็กนักเรียนที่เหงือกอักเสบจากหินปูน แนะนำให้ขูดหินปูน

เอกสารอ้างอิง

กิตติ ยิ้มสงวน. (2548). พฤติกรรมในการป้องกันฟันผุในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่สถานีอนามัยตำบลหนองพันซ์จันท์กิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ปริญญาตรีโครงการสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ปรีณดา มงคลพันธ์. (2549). พฤติกรรมทัศนศึกษาของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนฉิมพลี แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาตรี โครงการสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรีย์ แก้วเกิด. (2548). พฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง. สารนิพนธ์ปริญญาตรี โครงการสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2551). รายงานผลการสำรวจสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 6 (พ.ศ. 2549-2550). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.